

Osnovna škola don
Mihovila Pavlinovića

**PROTOKOL O
POSTUPANJU ŠKOLE
U SLUČAJU NASILJA**

Listopad 2023.

SADRŽAJ:

1. UVOD
2. OPĆEPRIHVACENA DEFINICIJA NASILJA
3. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA MEĐU DJECOM
4. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU OBIČNOG VRŠNJAČKOG SUKOBA
5. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU ELEKTRONIČKOG NASILJA
6. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SAZNANJA ILI SUMNJE O NASILJU U
OBITELJI
7. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SEKSUALNOG NASILJA
8. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA PREMA UČENICIMA OD STRANE
ODRASLE OSOBE U ŠKOLI (UČITELJA, RODITELJA, DRUGIH ZAPOSLENIKA
ŠKOLE, NEPOZNATIH OSOBA)
9. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILNOG PONAŠANJA ODRASLE OSOBE
NAD ODRASLOM OSOBOM U ŠKOLI
10. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA PREMA ZAPOSLENICIMA ŠKOLE
OD STRANE UČENIKA ŠKOLE
11. OBRAZAC ZA OPIS DOGAĐAJA

PRILOG 1. OBRAZAC ZA OPIS DOGAĐAJA

PRILOG 2. EVIDENCIJA ŠKOLE O SUKOBIMA I NASILJU U ŠKOLI

PRILOG 3. ZAPISNIK O VRŠNJAČKOM SUKOBU U ŠKOLI

PRILOG 4. OBRAZAC ZA EVIDENCIJU NASILNOG PONAŠANJA

PRILOG 5. EVIDENCIJA NASILJA U ŠKOLI - ŠKOLSKA GODINA

1. UVOD

Ovaj Protokol odnosi se na prevenciju svih mogućih situacija nasilja među učenicima i nad učenicima, te drugih oblika nasilja u školi i određuje postupanje u konkretnim situacijama s ciljem zaštite djece, kao i svih zaposlenika koji o njima skrbe u procesu odgoja i obrazovanja. Temelji se na odredbama *Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi*, *Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji*, *Zakona o radu*, *Obiteljskog zakona*, *Kaznenog zakona*, *Prekršajnog zakona*, *Zakona o kaznenom postupku*, *Zakona o sudovima za mladež*, *Zakona o izvršavanju sankcija izrečenih maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje*, *Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima*, *Zakona o elektroničkim medijima* te na sadržaju *Pravilnika o načinu postupanja odgojno-obrazovnih radnika školskih ustanova u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima*, *Pravilnika o kriterijima za izricanje pedagoških mjera*, *Pravilnika o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju* te raznim protokolima Vlade Republike Hrvatske o postupanju u slučaju: *nasilja među djecom i mladima -2014.*; *zlostavljanja i zanemarivanja djece – 2014.*; *seksualnog nasilja – 2023.*; *nasilja u obitelji – 2019.*, kao i na *Protokolu o pokretanju psiholoških kriznih intervencija u sustavu odgoja i obrazovanja iz 2015.* te na mnogim drugim zakonskim i podzakonskim aktima, protokolima i strategijama i planovima u kojima su djeca i mladi škole neizostavni dionici.

Protokol utvrđuje obveze i odgovornosti, kao i načine postupanja tj. što treba činiti ravnatelj, stručni suradnik, učitelj, učenik, drugi zaposlenik škole ili roditelj (skrbnik djeteta).

Protokol treba biti izvješten na vidnom i dostupnom mjestu u školi.

O načinima i koracima postupanja u slučaju bilo koje vrste nasilja potrebno je upoznati sve sudionike u procesu odgoja i obrazovanja, učenike na satovima razrednika te roditelje na prvom roditeljskom sastanku svake školske godine.

Protokol sadrži:

1. općeprihvaćenu definiciju nasilja
2. postupanje škole u slučaju nasilja među djecom
3. postupanje škole u slučaju običnog vršnjačkog sukoba
4. postupanje škole u slučaju elektroničkog nasilja
5. postupanje škole u slučaju saznanja ili sumnje o nasilju u obitelji
6. postupanje škole u slučaju seksualnog nasilja
7. postupanje škole u slučaju nasilja prema učenicima od strane odrasle osobe u školi (učitelja, roditelja, drugih zaposlenika škole, nepoznatih osoba)

8. postupanje škole u slučaju nasilnog ponašanja odrasle osobe nad odraslom osobom u školi
9. postupanje škole u slučaju nasilja prema zaposlenicima škole od strane učenika škole
10. evidencija škole o sukobima i nasilju u školi
11. obrazac za opis događaja

Koordinatori Protokola o postupanju škole u slučaju nasilja su: psiholog, pedagog, knjižničar, socijalni pedagog, tri učitelja razredne nastave i dva učitelja predmetne nastave (učitelje imenuje ravnatelj za svaku školsku godinu odlukom).

2. OPĆE PRIHVAĆENA DEFINICIJA NASILJA

Definicija nasilja i običnog sukoba vršnjaka preuzeta je iz *Protokola o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima* kojeg je donijela Vlada Republike Hrvatske u listopadu 2004.

Nasiljem među djecom i mladima smatra se svako namjerno fizičko ili psihičko nasilno ponašanje usmjereno prema djeci i mladima od strane njihovih vršnjaka učinjeno s ciljem povrjeđivanja, a koje se, neovisno o mjestu izvršenja, može razlikovati po obliku, težini, intenzitetu i vremenskom trajanju i koje uključuje ponavljanje istog obrasca i održava neravnotežan odnos snaga (jači protiv slabijih ili grupa protiv pojedinaca).

Nasiljem među djecom i mladima smatra se osobito:

- namjerno uzrokovani fizički napad u bilo kojem obliku, primjerice udaranje, guranje, gađanje, šamaranje, čupanje, zaključavanje, napad različitim predmetima, pljuvanje i slično, bez obzira dali je kod napadnutog djeteta nastupila tjelesna povreda
- psihičko i emocionalno nasilje prouzročeno opetovanim ili trajnim negativnim postupcima od strane jednog djeteta ili više djece. Negativni postupci su: ogovaranje, nazivanje pogrđnim imenima, ismijavanje, zastrašivanje, izrugivanje, namjerno zanemarivanje i isključivanje iz skupine kojoj pripada ili isključivanje i zabranjivanje sudjelovanja u različitim aktivnostima s ciljem nanošenja patnje ili boli, širenje glasina s ciljem izolacije djeteta od ostalih učenika, oduzimanje stvari ili novca, uništavanje ili oštećivanje djetetovih stvari, ponižavanje, naređivanje ili zahtijevanje poslušnosti ili na drugi način dovođenje djeteta u podređeni položaj, kao i sva druga ponašanja počinjena od djeteta i mlade osobe (unutar kojih i spolno uznemiravanje i zlostavljanje) kojima se drugom djetetu namjerno nanosi fizička i duševna bol ili sramota.

Nasilje podrazumijeva šest definirajućih čimbenika:

- namjera da se drugom nanese šteta ili ozljeda

- intenzitet i trajanje (opetovanost nasilničkog ponašanja)
- moć nasilnika (nerazmjer obzirom na dob, snagu, brojčana nadmoć)
- ranjivost i nemoć žrtve
- manjak podrške
- posljedice

U svim slučajevima nasilja među djecom koji su definirani navedenim čimbenicima škola je dužna postupati u skladu s Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima odnosno skupom postupaka i mjera koje su predvidjela nadležna tijela te propisima na snazi.

Nužno je razlikovati nasilje (zlostavljanje) među djecom i mladima od običnog sukoba vršnjaka. *Obični sukob vršnjaka ima slijedeća obilježja:*

- nema elemenata navedenih za nasilništvo: radi se o sukobu vršnjaka koji oni ne rješavaju na miran, nego na neki drugi način; ne postupaju jedan prema drugome s namjerom ozljeđivanja ili nanošenja štete; nema nerazmjera moći; nema težih posljedica za djecu u sukobu
- djeca ne inzistiraju da mora biti po njihovom po svaku cijenu
- mogu dati razloge zašto su u sukobu
- ispričaju se ili prihvate rješenje u kojem nema pobjednika i poraženog
- slobodno pregovaraju da bi zadovoljili svoje potrebe
- mogu promijeniti temu i otići iz situacije u kojoj je došlo do sukoba

3. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA MEĐU DJECOM

U svim slučajevima nasilja među djecom koji su definirani čimbenicima nasilja među djecom i mladima škola je dužna postupati u skladu s Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima kojeg je donijela Vlada Republike Hrvatske u listopadu 2004.

U slučaju nasilja među djecom u školi svi zaposlenici škole dužni su:

- odmah prekinuti nasilno ponašanje učenika i odvojiti učenike
- pružiti pomoć i podršku učeniku koji je doživio nasilje
- obavijestiti o događaju razrednika, stručnog suradnika škole ili ravnatelja

U slučaju prijave nasilja ili dojave o nasilju među djecom imenovane stručne osobe za koordiniranje aktivnosti vezanih uz problematiku nasilja, razrednik, stručni suradnici škole ili ravnatelj dužni su:

- Odmah poduzeti sve mjere da se zaustavi i prekine aktualno nasilno postupanje prema učeniku, a u slučaju potrebe zatražiti pomoć drugih zaposlenika škole ili po potrebi pozvati zaposlenike policije.

Tijekom razgovora predstavnika policije s učenicima žrtvama ili počiniteljima nasilnog postupanja obvezno treba biti prisutan roditelj učenika, udomitelj, osoba kojoj je dijete povjereno na čuvanje ili odgoj ili stručna osoba centra za socijalnu skrb.

- Ukoliko je učenik povrijeđen u mjeri koja zahtijeva liječničku intervenciju ili pregled ili se prema okolnostima slučaja može razumno pretpostaviti ili posumnjati da su takva intervencija ili pregled potrebni, odmah pozvati službu hitne liječničke pomoći ili na najbrži mogući način, koji ne šteti zdravlju djeteta, prepratiti ili osigurati pratnju djeteta od strane stručne osobe liječniku te sačekati liječnikovu preporuku o daljnjem postupanju i dolazak djetetovih roditelja ili zakonskih zastupnika.
- Odmah po prijavljenom nasilju o tome obavijestiti roditelje ili zakonske zastupnike učenika žrtve nasilnog postupanja i učenika koje je počinilo nasilje te ih upoznati sa svim činjenicama i okolnostima koje smo doznali i izvijestiti ih o aktivnostima koje će se poduzeti. *Roditelje pozivati odvojeno!*
- Po prijavi, odnosno dojavi nasilja odmah obaviti razgovor s učenicom koje je žrtva nasilja i s učenicom počiniteljem nasilja, a u slučaju da je postojala liječnička intervencija, uz dogovor s liječnikom, čim to bude moguće.
Ovi razgovori s djetetom obavljaju se uvijek u nazočnosti nekog od stručnih djelatnika škole, a na način da se postupa posebno brižljivo, poštujući djetetovo dostojanstvo i pružajući mu potporu.
S djetetom koje je žrtva nasilja i s djetetom koje se nasilno ponaša treba razgovarati odvojeno!
- Obaviti razgovor s drugom djecom ili odraslim osobama koje imaju spoznaja o učinjenom nasilju te utvrditi sve okolnosti vezane uz oblik, intenzitet, težinu i vremensko trajanje nasilja. *U razgovoru s učenicima obvezno je postupati pažljivo, poštujući učenikovo dostojanstvo, privatnost i pružajući potporu svim sudionicima.*
- Ukoliko se radi o osobito teškom obliku, intenzitetu ili dužem vremenskom trajanju nasilja, koje može izazvati traumu i kod druge djece koja su svjedočila nasilju, savjetovati se s nadležnom stručnom osobom ili službom u Ministarstvu za znanost i obrazovanje poradi pomoći djeci, svjedocima nasilja.
- Ako je riječ o učeniku s teškoćama, odgojno-obrazovni djelatnici obvezni su poštovati sve posebnosti vezane uz te teškoće.
- Roditeljima ili zakonskim zastupnicima djeteta koje je žrtva vršnjačkog nasilja dati obavijesti o mogućim oblicima savjetodavne i stručne pomoći djetetu u odgojno obrazovnoj ustanovi i izvan nje, a s ciljem potpore i osnaživanja djeteta te prorade traumatskog doživljaja.
- Što žurnije obaviti razgovor s djetetom koje je počinilo nasilje, ukazati djetetu na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja te ga savjetovati i poticati na promjenu takvog ponašanja, a tijekom razgovora posebno obratiti pozornost iznosi li dijete neke okolnosti

koje bi ukazivale da je dijete žrtva zanemarivanja ili zlostavljanja u svojoj obitelji ili izvan nje, u kojem slučaju će se odmah izvijestiti zavod za socijalni rad, a po potrebi ili sumnji na počinjenje kažnjive radnje izvijestiti policiju ili nadležno državno odvjetništvo, a škola će poduzeti sve mjere za pomirenje djece i za stvaranje tolerantnog, prijateljskog ponašanja u školi.

- Što roditelje ili zakonske zastupnike djeteta koje je počinilo nasilje, upoznati ih s događajem, kao i s neprihvatljivošću i štetnošću takvog ponašanja, savjetovati ih s ciljem promjene takvog ponašanja djeteta te ih pozvati na uključivanje u savjetovanje ili stručnu pomoć unutar škole ili izvan nje (zavodi za socijalni rad, poliklinike za zaštitu djece, obiteljska savjetovališta i slično) i izvijestiti ih o obvezi škole da slučaj prijavi nadležnom zavodu za socijalni rad, upravnim odjelima u županijama (Upravni odjel za odgoj i obrazovanje), policiji ili nadležnom državnom odvjetništvu
- O poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama te svojim opažanjima sačiniti službene bilješke, kao i voditi odgovarajuće evidencije zaštićenih podataka koje će u pisanom obliku predati ravnatelju i koje će na zahtjev dostaviti drugim nadležnim tijelima.
Obrazac za prijavu nasilnog postupanja ne ispunjava se u slučaju običnog sukoba vršnjaka!

4. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU OBIČNOG VRŠNJACKOG SUKOB

U slučaju običnog vršnjačkog sukoba svaki zaposlenik škole dužan je:

- odmah prekinuti sukob među djecom;
- obavijestiti o sukobu razrednika, stručne suradnike ili ravnatelja škole;
- razrednik, stručni suradnik ili ravnatelj će obaviti razgovore sa sukobljenim učenicima;
- dogovoriti će s učenicima da se međusobno ispričaju, prihvate rješenje u kojem nitko neće pobijediti, da jedan drugom nadoknade eventualnu štetu (restitucija);
- tražiti od učenika da popune odgovarajući obrazac o događaju
- u slučaju da učenik češće dolazi u takve sukobe s vršnjacima razrednik i stručni suradnik će pozvati roditelje u školu s ciljem prevladavanja takve situacije i pomoći učeniku;
- prema potrebi učenik će biti uključen u dodatni rad (savjetodavni rad, pedagoška i/ili defektološka pomoć) u školi ili izvan škole u dogovoru s roditeljima (starateljima);
- ako učenik učestalo krši pravila, ne poštuje dogovore, ne prihvaća restituciju, škola će primijeniti odgovarajuće pedagoške mjere u skladu s Pravilnikom o kriterijima za izricanje pedagoških mjera;

- u slučaju da sve prethodno navedene mjere ne dovedu do poboljšanja ponašanja učenika i u slučaju nesuradnje roditelja škola će postupiti po točki 2. ovog Protokola.

5. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU ELEKTRONIČKOG NASILJA

Elektroničko nasilje definira se kao svaka zlonamjerna i ponavljana uporaba informacijskih i komunikacijskih tehnologija kako bi se nekome nanijela šteta, odnosno kako bi se najčešće neko dijete ponizilo, zadirkivalo, prijetilo mu se ili ga se zlostavljalo na neki drugi način.

Ono može uključivati slanje anonimnih poruka mržnje, poticanje grupne mržnje, nasilne napade na privatnost (otkrivanje osobnih informacija o drugima, „provaljivanje“ u tuđe email adrese), kreiranje internetskih stranica (blogova) koje sadrže priče, crteže, slike i šale na račun vršnjaka, uhođenje, vrijeđanje, nesavjestan pristup štetnim sadržajima, širenje nasilnih i uvredljivih komentara, izlaganje dobi neprimjerenim sadržajima i seksualno namamljivanje.

Elektroničko zlostavljanje uključuje radnje koje su ponavljane, namjerne, štetne i obavljene u odnosima u kojima postoji neravnoteža moći. Vjerojatnost pojavljivanja ponavljanih nasilničkih situacija u virtualnom svijetu je neizbježna zbog same naravi virtualnog svijeta. Superiornost počinitelja u virtualnom svijetu proizlazi iz digitalnih kompetencija počinitelja ili posjedovanja određenih sadržaja (podataka, slika, videa i sl.)

U slučaju prijave, dojave ili saznanja o sumnji na elektroničko nasilje između učenika:

Učitelj/razrednik dužan je:

1. Odmah po saznanju zajedno sa stručnim suradnicima škole obaviti zasebne razgovore s djetetom – žrtvom elektroničkog nasilja, s djetetom – počiniteljem elektroničkog nasilja te s djecom – svjedocima ili promatračima elektroničkog nasilja.
2. U najkraćem mogućem roku pozvati roditelje djece uključene u elektroničko nasilje na individualne i grupne razgovore.
3. U najkraćem mogućem roku održati sastanak sa stručnim suradnicima u školi i raspraviti o rješenju i daljnjem postupanju. Donijeti odluku o izricanju pedagoških mjera u skladu sa Statutom škole.
4. U najkraćem mogućem roku održati zajednički sastanak s djetetom – počiniteljem elektroničkog nasilja, roditeljem i stručnim djelatnicima škole s ciljem definiranja individualnog plana postupanja prema djetetu.

Stručni suradnici u obrazovnim ustanovama dužni su:

1. Odmah po saznanju zajedno s učiteljem/razrednikom obaviti razgovor s djetetom žrtvom elektroničkog nasilja.
2. Odmah po saznanju zajedno s učiteljem/razrednikom obaviti razgovor s djetetom – počiniteljem elektroničkog nasilja.
3. Odmah po saznanju zajedno s učiteljem/razrednikom obaviti razgovor s djecom – svjedocima ili promatračima elektroničkog nasilja.
4. U najkraćem mogućem roku održati zajednički sastanak s djetetom – počiniteljem elektroničkog nasilja, roditeljem i stručnim djelatnicima škole s ciljem definiranja individualnog plana postupanja prema djetetu. Održati zajednički sastanak s djetetom, roditeljem i učiteljem/razrednikom s ciljem definiranja individualnog plana postupanja prema djetetu, informiranja o potrebi poduzimanja mjera u skladu sa Statutom škole, zakonom i drugim propisanim pravilima.
5. Odmah po saznanju održati sastanak s učiteljem/razrednikom i raspraviti o rješenju i daljnjem postupanju. Donijeti odluku o izricanju pedagoških mjera u skladu sa Statutom škole, zakonom i drugim propisanim pravilima te obavijestiti nadležne institucije.
6. Odmah po saznanju prijava nasilja policiji.
7. Odmah po saznanju prijava nasilja nadležnom Zavodu za socijalni rad
8. U najkraćem mogućem roku utvrditi uzroke/povod nasilnog ponašanja i djelovati na slabljenje rizičnih i jačanje zaštitnih čimbenika.
9. U najkraćem mogućem roku osigurati potrebnu psihosocijalnu pomoć i podršku djeci uključenoj u elektroničko nasilje ili unutar škole ili pružanjem informacija o dostupnim organizacijama i institucijama koje navedeno pružaju.
10. U najkraćem mogućem roku osigurati potrebnu pomoć i podršku roditeljima u razvoju roditeljskih kompetencija ili unutar škole ili pružanjem informacija o dostupnim organizacijama i institucijama koje navedeno pružaju.
11. Kontinuirano osigurati redovitu međuresornu suradnju usmjerenu na reduciranje rizičnih i jačanje zaštitnih čimbenika pozitivnog i prosocijalnog ponašanja u užem i širem školskom okruženju.
12. Kontinuirano voditi odgovarajuće evidencije zaštićenih podataka o svakoj zaprimljenoj prijavi, odnosno obavijesti o nasilju među djecom i mladima, te evidentirati i bilježiti svako postupanje.

13. Kontinuirano pratiti osiguravanje pomoći i podrške djeci žrtvama i počiniteljima nasilja.

6. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SAZNANJA ILI SUMNJE NA NASILJE U

OBITELJI

U slučaju da neki zaposlenik škole dobije informaciju da je dijete unutar obitelji izloženo ili svjedoči nasilnom ponašanju nekog člana obitelji, posebice ako se radi o oblicima tjelesnog ili duševnog nasilja, spolne zlouporabe, zanemarivanja ili nehajnog postupanja, zlostavljanja ili izrabljivanja, taj zaposlenik je dužan, u skladu s čl. 5. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, odmah o tome obavijestiti razrednika, ravnatelja i stručne suradnike škole te postupiti prema Protokolu o postupanju u slučaju nasilja u obitelji (poglavlje D), koji je usvojila Vlada Republike Hrvatske. Ravnatelj i stručni suradnici i/ili razrednici su dužni:

- obaviti razgovor s djetetom ako je dostupno i tijekom razgovora upoznati dijete s daljnjim postupanjem
- odmah pozvati djetetove roditelje na razgovor i upoznati ih sa značajnim saznanjima i informacijama koje djelatnici škole posjeduju – ako je dijete zlostavljao jedan roditelj, upoznati s time drugog roditelja
- upozoriti roditelje na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja i informirati ih o obvezi škole da slučaj prijavi nadležnom zavodu za socijalni rad, policiji i Upravnom odjelu za odgoj i obrazovanje
- ako su roditelji spremni za suradnju, uključiti ih u savjetovanje unutar škole ili preporučiti odgovarajuće ustanove
- ako je dijete zlostavljano od oba roditelja ili postoji sumnja na takvo zlostavljanje, odmah obavijestiti o tome zavodu za socijalni rad i postupati dalje u dogovoru s centrom za socijalnu skrb
- ako roditelji odbijaju suradnju, o tome informirati zavodu za socijalni rad, Upravni odjel za odgoj i obrazovanje
- ako je djetetu potrebna pomoć ili pregled liječnika, s djetetom liječniku idu roditelj (ako je dostupan i ako ne postoji sumnja da je on zlostavljač) ili predstavnik škole ili centra za socijalnu skrb.
- tijekom razgovora s djetetom ravnatelj, stručni suradnik ili razrednik mora voditi službenu zabilješku koju uz ravnatelja potpisuje i stručni suradnik ili razrednik koji je obavio razgovor. Službena zabilješka čuva se u arhivi pedagoške službe škole.
- *Službena zabilješka može se na zahtjev dostaviti drugim nadležnim tijelima, ali uvijek uz odobrenje ravnatelja škole.*

- *Bez dozvole ravnatelja djelatnici škole ne smiju davati podatke o slučaju nasilja u obitelji predstavnicima medija, niti bilo kojim privatnim ili neovlaštenim službenim osobama van škole.*
- Suradivati s nadležnim Zavodom i djelovati usklađeno u cilju dobrobiti djeteta.

7. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SEKSUALNOG NASILJA

Vlada Republike Hrvatske 2023. g., donosi Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja za nadležna tijela u postupanju sa žrtvama seksualnog nasilja: policiju, zdravstvene ustanove, pravosudna tijela, centre za socijalnu skrb, odgojno-obrazovne ustanove i institucije koje pružaju pomoć i potporu u zaštiti mentalnog zdravlja. Na temelju Zaključka Vlade Republike Hrvatske, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta u rujnu 2023. godine objavljuje Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja, čiji sadržaj obvezuje i sve osnovne škole Republike Hrvatske na donošenje istog.

Pod pojmom „seksualno nasilje“ smatra se „čin moći i kontrole, iskazan na seksualan način, koji je neželjen, za koji nije dan pristanak ili nije dan slobodno i svjesno. Čin može biti vizualan, verbalan i/ili fizički, koji je osoba doživjela (tijekom ili kasnije) kao prijetnju, poniženje, povredu i/ili napad. Može, a ne mora, uključivati prijetnju, prinudu i/ili prisilu.“

Protokol obvezuje djelatnike škole na:

- Senzibiliziranje i educiranje o seksualnom nasilju koji doživljavaju djeca
- Poduzimanje odgovarajućih mjera radi otkrivanja i prijavljivanja djela seksualnog nasilja relevantnim institucijama koja pružaju pomoć žrtvama seksualnog nasilja.

Postupanje u slučaju seksualnog nasilja nad djetetom:

1. odmah poduzeti sve mjere da se zaustavi i prekine aktualno nasilno ponašanje prema djetetu;
2. na smiren način saslušati dijete žrtvu nasilja, po mogućnosti od strane stručne osobe te pružiti pomoć i potporu djetetu;
3. voditi računa da se razgovor s djetetom vodi u uvjetima i na način prilagođen djetetu, da se dijete ne ispituje i da mu se ne postavljaju sugestivna pitanja, već na smiren način dopustiti djetetu da samostalno opiše događaj na način i u opsegu kako to samo želi;
4. obveza je osobe koja vodi razgovor upoznati dijete, na djetetu razumljiv način, s daljnjim postupanjem, osobito o tome da je dužna prijaviti nasilje nadležnim tijelima i o daljnjim očekivanim procedurama;

5. ustanova vodi računa da se dijete o događaju ne izjašnjava više puta (po mogućnosti ograničiti razgovor na jedan);
6. odmah po primanju informacije iz koje proizlazi sumnja da je dijete doživjelo seksualno nasilje, ravnatelj ustanove/odgovorna osoba, odnosno svaka druga osoba koja ima bilo kakvih saznanja o počinjenom seksualnom nasilju prema djetetu bez odgode prijavljuje sumnju o postojanju kaznenoga ili prekršajnog djela policiji ili državnom odvjetniku te Zavodu. Ukoliko je počinitelj djelatnik ustanove, uz prethodno navedeno, poduzima mjere sukladno disciplinskoj odgovornosti počinitelja;
7. poduzeti žurne mjere za sigurnost i zaštitu djeteta i obavijestiti roditelje/skrbnika/osobu kojoj je povjerena skrb o djetetu, odnosno Zavod ako postoji sumnja da se nasilje dogodilo u obitelji;
8. ukoliko je djetetu potrebna žurna liječnička intervencija ili pregled odmah pozvati službu hitne medicinske pomoći ili na najbrži mogući način, koji ne šteti zdravlju djeteta, otpratiti ili osigurati pratnju djeteta od strane stručne osobe liječniku/ci te sačekati liječničku preporuku o daljnjem postupanju;
9. u slučaju ako su roditelji/skrbnici nedostupni, ne žele se odazvati ili postoji sumnja na zlostavljanje od strane istih, u suradnji s policijom obavijestiti Zavod kako bi se osigurala prisutnost stručnog radnika Zavoda pri razgovoru policijskog službenika s djetetom, odnosno ukoliko se ista ne može osigurati, prisutnost stručnog radnika odgojno-obrazovne i druge ustanove koja skrbi o djeci;
10. dijete žrtvu i osobe koje skrbe o djetetu upoznati o mogućnostima izvaninstitucionalne ili institucionalne pomoći i potpore djetetu;
11. poduzeti mjere za zaštitu privatnosti djeteta žrtve;
12. ako je počinitelj seksualnog nasilja djelatnik ustanove, čelnik ustanove dužan je poduzeti mjere zaštite djeteta žrtve i druge djece od kontakta s počiniteljem, preispitivanje radno-pravne i etičke odgovornosti počinitelja te ukoliko se utvrdi odgovornost, odrediti disciplinsku kaznu;
13. u slučaju vršnjačkog seksualnog nasilja dodatno:
 - od strane stručne osobe obaviti razgovor s djetetom koje je počinilo nasilje, ukazati djetetu na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja. Tijekom razgovora posebno obratiti pozornost iznosi li dijete neke okolnosti koje bi ukazivale da je dijete žrtva zanemarivanja ili zlostavljanja u svojoj obitelji ili izvan nje, u kojem slučaju će se odmah izvijestiti Zavod,

- pozvati roditelje/skrbnike ili druge osobe koje skrbe o djetetu koje je počinilo nasilje, upoznati ih s događajem, kao i s neprihvatljivošću i štetnošću takvog ponašanja, savjetovati ih s ciljem promjene takvog ponašanja djeteta, te ih pozvati na uključivanje u savjetovanje ili stručnu pomoć,
 - dijete na njemu razumljiv i prilagođen način i osobe koje skrbe o djetetu obavijestiti o obvezi prijave nadležnom područnom uredu Zavoda, policiji ili nadležnom državnom odvjetništvu te očekivanim procedurama,
 - poduzeti mjere za zaštitu privatnosti djece,
 - poduzeti mjere za sustavnu i kontinuiranu prevenciju nasilja;
14. u slučaju nasilnog postupanja koje je izazvalo ili može izazvati visoku razinu uznemirenosti i stresa kod druge djece ustanova će zatražiti odgovarajuću stručnu psihološku ili socijalno/pedagoško/psihološku pomoć¹;
15. o svim poduzetim aktivnostima i mjerama radi zaštite djece te svojim opažanjima djelatnici ustanova dužni su voditi službene bilješke koje predaju čelniku ustanove, a na zahtjev dostaviti i drugim nadležnim tijelima (policija, državno odvjetništvo sud, Zavod);
16. o postupanju povodom prijave sumnje na seksualno nasilje nad djetetom ustanova je dužna najkasnije u roku od 7 dana, obavijestiti:
- a) nadležno ministarstvo
 - b) pravobraniteljicu za djecu
 - c) pravobraniteljicu za osobe s invaliditetom ukoliko dijete ima teškoće u razvoju
 - d) nadležnog liječnika školske i adolescentne medicine i nadležnog liječnika primarne zdravstvene zaštite (liječnik opće medicine/pedijatar).

8. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA PREMA UČENICIMA OD STRANE ODRASLE OSOBE U ŠKOLI (UČITELJA, RODITELJA, DRUGIH ZAPOSLENIKA ŠKOLE, NEPOZNATIH OSOBA)

U slučaju kada postoji sumnja ili je učenik doživio zlostavljanje od strane odrasle osobe u školi (zaposlenika škole, svog roditelja ili roditelja drugog učenika odnosno nepoznate osobe) zaposlenik škole je obvezan:

- Odmah pokušati prekinuti nasilno postupanje prema djetetu.

¹ U odgojno – obrazovnom sustavu to su timovi za krizne intervencije

- Ako u tome ne uspije, odmah pozvati ravnatelja, stručnog suradnika škole ili drugog zaposlenika škole kako bi pokušali prekinuti nasilno postupanje prema djetetu i obavijestiti policiju.
- O nasilnom postupanju odgojno-obrazovnih radnika ili drugih radnika škole ili drugih odraslih osoba prema učeniku, svaki učenik ili radnik škole obavezan je o tome odmah izvijestiti ravnatelja ili stručnoga suradnika koji će poduzeti sve mjere da se zaustavi nasilno postupanje prema učeniku te odmah zvati policiju.
- Upozoriti osobu koja se ponaša nasilno na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja i informirati je o obvezi škole da slučaj prijavi nadležnom zavodu za socijalni rad, policiji, Upravnom odjelu za odgoj i obrazovanje, te Ministarstvu znanosti i obrazovanja.
- O događaju obavijestiti zavod za socijalni rad, policiju, Upravni odjel za odgoj i obrazovanje, te Ministarstvo znanosti i obrazovanja.
- Stručni je suradnik dužan obaviti razgovor s djetetom odmah po saznanju o događaju s ciljem normaliziranja osjećaja djeteta i sprječavanja dugoročnih posljedica traume te tijekom razgovora s djetetom voditi službenu zabilješku koju uz ravnatelja potpisuje i stručni suradnik koji je obavio razgovor i razrednik ili druga povjerljiva osoba.
- Kada stručni suradnik obavi razgovor s djetetom ravnatelj, stručni suradnik, razrednik ili član Učiteljskog vijeća trebaju o događaju odmah obavijestiti roditelje djeteta (ili drugog roditelja ako se jedan od roditelja nasilno ponašao u školi prema vlastitom djetetu) i pozvati ih da dijete odvedu kući te ih informirati o eventualnoj potrebi uključivanja djeteta i roditelja u savjetovanje i stručnu pomoć u školi ili izvan škole.
- U slučaju da je dijete ozlijeđeno ili postoji sumnja da bi moglo biti ozlijeđeno, treba ga odvesti na liječnički pregled, pri čemu s njim u pratnji ide roditelj (ako je dostupan) ili predstavnik škole ili zavoda za socijalni rad.

9. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILNOG PONAŠANJA ODRASLE

OSOBE NAD ODRASLOM OSOBOM U ŠKOLI

U slučaju nasilnog ponašanja odrasle osobe (roditelja učenika, nepoznate osobe, zaposlenika škole) prema drugoj odrasloj osobi u školi (roditelju učenika ili zaposleniku škole) te u slučaju da postoje informacije da odrasla osoba u prostor škole unosi oružje ili druge predmete koji mogu ugroziti sigurnost osoba i imovine u školi, zaposlenik škole koji ima tu informaciju ili je nazočan mora:

- Odmah pokušati prekinuti nasilno ponašanje.
- Upozoriti osobu koja se nasilno ponaša na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja tj. unošenja opasnih predmeta u prostor škole i zatražiti od nje da napusti prostor škole.

- Ako u tome ne uspije, odmah pozvati ravnatelja škole, stručnog suradnika ili drugog zaposlenika škole kako bi pokušali prekinuti nasilno ponašanje i obavijestiti policiju.
- Ako uspije prekinuti nasilno ponašanje, odmah o tome obavijestiti ravnatelja ili stručnog suradnika.
- O događaju obavijestiti policiju, zavod za socijalni rad, Upravni odjel za odgoj i obrazovanje.

10. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA PREMA ZAPOSLENICIMA

ŠKOLE OD STRANE UČENIKA ŠKOLE

U slučaju da je zaposlenik škole doživio nasilje ili prijetnju nasiljem od strane učenika škole on treba o tome izvijestiti ravnatelja ili stručne suradnike škole, koji će:

- Razgovarati s učenikom u prisustvu razrednika i voditi službenu zabilješku o razgovoru.
- Odmah obavijestiti roditelje učenika te ih upozoriti na neprihvatljivost takvog ponašanja.
- Prema učeniku poduzeti odgovarajuće pedagoške mjere koje će donijeti u skladu s Pravilnikom o kriterijima za izricanje pedagoških mjera.
- Uključiti učenika u stručni tretman u školi ili u dogovoru s roditeljima u ustanovi izvan škole.
- O svemu izvijestiti zavod za socijalni rad i Upravni odjel za odgoj i obrazovanje, a po potrebi i policiju.
- Ako je riječ o prijetnjama nasiljem ili o nasilju u školi, zbog čega je škola uključila i policiju, o takvim situacijama je potrebno prvo usmeno, a zatim i pismenom bilješkom (na propisanom obrascu) izvijestiti Upravni odjel za odgoj i obrazovanje, te Ministarstvo znanosti i obrazovanja.
- U slučaju da bilo kojem nasilnom ponašanju u prostoru škole svjedoče drugi učenici, a nasilno ponašanje je neuobičajeno rijetko i intenzivno te može rezultirati traumatiziranjem svjedoka, ravnatelj ili stručni suradnik su dužni osigurati stručnu pomoć tim učenicima. Dužni su savjetovati se s nadležnom i stručnom osobom koja ima iskustva u radu s traumatiziranim osobama o potrebi i načinu pružanja stručne pomoći svjedocima nasilja.

11. OBRAZAC ZA OPIS DOGAĐAJA

Svaka osoba (učenik, učitelj ili drugi zaposlenik škole) koja je bila uključena u sukob ili nasilje popunjava neposredno nakon događaja navedeni obrazac te ga predaje ravnatelju ili stručnom suradniku škole. Taj obrazac je sastavni dio izvješća škole o događaju.

OBRAZAC ZA OPIS DOGAĐAJA treba sadržavati sljedeće podatke:

- DATUM DOGAĐAJA
- SUDIONICI DOGAĐAJA
- MJESTO I VRIJEME DOGAĐAJA
- OPIS DOGAĐAJA
- ŠTO MISLIM O UZROCIMA DOGAĐAJA
- MOJE MIŠLJENJE O MJERAMA KOJE TREBA PODUZETI ŠKOLA
- ŠTO ĆU JA PODUZETI NAKON DOGAĐAJA I MOJI OSTALI PRIJEDLOZI

Škola je obvezna tijekom školske godine organizirati predavanja/radionice za učitelje, za učenike i za roditelje na temu nasilje, postupci kod nasilnog ponašanja i mjere sprečavanja nasilja u školi i izvan škole. Te se aktivnosti planiraju Preventivnim programom (koji je sastavni dio godišnjega plana i programa rada škole).

PRILOG 1.: OBRAZAC ZA OPIS DOGAĐAJA

OPIS DOGAĐAJA

(ispunjavaju svi učenici sudionici sukoba ili nasilja u školi)

- Ime i prezime sudionika, razred, razrednik/ca:
- Datum:
- Mjesto i vrijeme događaja:
- Sudionici događaja:

- Opis događaja:

- Što mislim o uzrocima događaja:

- Moje mišljenje o mjerama koje treba poduzeti škola:

- Što ću ja poduzeti nakon događaja i moji ostali prijedlozi:

Potpis sudionika:

PRILOG 2. EVIDENCIJA ŠKOLE O SUKOBIMA I NASILJU U ŠKOLI

NAZIV ŠKOLE:

DATUM:

SUDIONICI DOGAĐAJA:

MJESTO I VRIJEME DOGAĐAJA:

PODUZETE MJERE:

OSOBA KOJA PRIJAVLJUJE DOGAĐAJ:

POTPIS _____

PRILOG 3. ZAPISNIK O VRŠNJAČKOM SUKOBU U ŠKOLI

ZAPISNIK O VRŠNJAČKOM SUKOBU U ŠKOLI

(ispunjava razrednik)

- Datum:
- Mjesto i vrijeme događaja:
- Sudionici događaja:
- Kratki opis događaja:
- Poduzete mjere (razgovor s učenicima, savjetovanje učenika, razgovor s roditeljima, obavještanje stručne službe,...):

Razrednik:

Stručni suradnik:

PRILOG 4. OBRAZAC ZA EVIDENCIJU NASILNOG PONAŠANJA

1. Datum i vrijeme događaja: _____

2. Mjesto događaja: _____

3. Vrsta događaja:

a) tjelesna ozljeda	g) verbalno nasilje
b) nasilničko ponašanje	h) elektroničko nasilje
c) sudjelovanje u tučnjavi	i) neovlašteno posjedovanje sredstava pogodnih za ozljeđivanje
d) provala	j) prijetnja
e) krađa	k) oštećenje školske imovine
f) zlouporaba opojnih droga	l) oštećenje tuđih stvari
lj) drugo:	

4. Tijek događaja (opis događaja, sudionici, uzroci i posljedice za učenike, za roditelje, za djelatnike, za ostale osobe, za imovinu odgojno-obrazovne ustanove.. .).

PRILOG 5. EVIDENCIJA NASILJA U ŠKOLI - ŠKOLSKA GODINA

Redni broj	Datum	Vrsta nasilja	Prijavitelj nasilja/ zanemarivanja	Ishod
1.				
2.				
3.				
4.				

Ovaj Protokol stupa na snagu osmog dana od objave na oglasnoj ploči škole.

KLASA: 007-01/23-01/9

URBROJ: 2117-142-04-23-11

PREDSJEDNIK ŠKOLSKOG ODBORA:

Nino Šešelj

Ovaj Protokol usvojen je na sjednici Školskog odbora od 27.10.2023. godine.

RAVNATELJICA:

Žana Dodig

